

ЗАМКОВА Наталія,
д. філос. н., професор, директор
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного
торговельно-економічного університету
вул. Соборна, 87, м. Вінниця, 21050, Україна

E-mail: ZamkovaN@ytei.com.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9557-2607>

ГНИДЮК Інна,
к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного
торговельно-економічного університету
вул. Соборна, 87, м. Вінниця, 21050, Україна

E-mail: Hnydiuk@ytei.com.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6724-7740>

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА СУБНАЦІОНАЛЬНОГО РІВНЯ

Обґрунтовано питання осучаснення адміністративно-територіального устрою України та його впливу на фінансову політику субнаціонального рівня. Розглянуто основні складові фінансової політики, досліджено сучасний стан формування та розвитку фінансової політики субнаціонального рівня на прикладі Вінницької області. Запропоновано напрямки розвитку фінансової політики субнаціонального рівня в умовах адміністративно-територіальної реформи.

Ключові слова: фінансова політика, субнаціональний рівень, податкова політика, бюджетна політика, інвестиційна політика.

Замкова Н., Гнидюк И. Финансовая политика субнационального уровня. Обоснованы вопросы модернизации административно-территориального устройства Украины и его влияния на финансовую политику субнационального уровня. Рассмотрены основные составляющие финансовой политики, исследовано современное состояние формирования и развития финансовой политики субнационального уровня на примере Винницкой области. Предложены направления развития финансовой политики субнационального уровня в условиях административно-территориальной реформы.

Ключевые слова: финансовая политика, субнациональный уровень, налоговая политика, бюджетная политика, инвестиционная политика.

Постановка проблеми. Важливим аспектом соціально-економічного розвитку держави є виразно окреслене, інтенсивне функціонування фінансової системи, ефективність якої вимагає формування результативної фінансової політики як на національному, так і на субнаціональному рівнях. Базові принципи та механізми формування, організації і регулювання руху фінансових ресурсів на всіх рівнях бюджетної системи України визначає саме фінансова політика. В умовах європейської інтеграції зміни адміністративного методу на індикативний у взаємовідносинах "центр – регіон", а також під впливом процесів глобалізації, все більшої значущості набуває максимальне врахування потреб регіону. Отже, враховуючи те, що саме від ефективності

фінансової політики залежить темп соціально-економічного розвитку як держави в цілому, так і регіонів зокрема, дійдемо висновку про необхідність дослідження фінансової політики саме на субнаціональному рівні, оскільки не всі визнають райони та області реальним рівнем локального врядування якраз через те, що їх виконавчі органи обираються державою. Натомість їх варто було б називати "субнаціональними органами влади" або навіть "територіальними представництвами влади". Проте і у вітчизняному законодавстві, і в щоденному мовленні ці органи називають місцевим самоврядуванням, хоча в дійсності це має стосуватися тільки міст обласного значення і об'єднаних територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За період становлення України як суверенної та незалежної держави вітчизняними науковцями постійно проводяться дослідження з переформатування фінансової політики та її складових в умовах реформи децентралізації влади. Сучасний стан фінансової політики України та її складових досліджували В. Малишко, А. Пучко, І. Чугунов, М. Пасічний [1–3]; вплив євроінтеграційних процесів на розвиток та переформатування фінансової політики розглядав О. Курило [4]; напрямки розвитку фінансової політики вивчали А. Мазаракі, С. Волосович [5], а шляхи її удосконалення – С. Задворних [6]. Фінансову політику з посиленням наголосом на бюджетну її складову досліджено у працях Г. Возняк, І. Долозіної, А. Павелко, В. Макогон [7–10]; податкова складова фінансової політики представлена у працях А. Нікітішина [11]; роль монетарної складової у механізмі фінансової політики розглянуто В. Міщенком, І. Льоном [12], В. Лагутіним [13] та ін.

Однак попри достатній рівень існуючих досліджень становлення та розвитку фінансової політики держави подальшого вивчення в реаліях сьогодення потребують проблеми реалізації фінансової політики на субнаціональному рівні, розкриття напрямів підвищення її ефективності в умовах осучаснення адміністративно-територіального устрою України.

Метою статті є дослідження сучасного стану фінансової політики на субнаціональному рівні та обґрунтування пріоритетних напрямів її ефективності.

Матеріали та методи. Основою дослідження є сукупність таких наукових методів, як узагальнення, порівняння, статистичний, аналізу та синтезу (для з'ясування загальних та особливих рис фінансової політики на субнаціональному рівні). Інформаційну базу дослідження сформували наукові доробки вітчизняних та зарубіжних учених і практиків, статистичні матеріали та інтернет-джерела.

Результати дослідження. В умовах реформи гостро постає питання осучаснення адміністративно-територіального устрою України та дослідження сучасного стану державної регіональної фінансової політики. Попри те, що з 2014 р. Україна перебуває у стані реформ

і реформатування бюджетної системи, бюджетний устрій залишається трирівневим, а саме: Автономна Республіка Крим та області – субнаціональний (регіональний) рівень, райони відносять до субрегіонального рівня, громади – до базового, що підпорядковують один або більше населених пунктів [14, с. 11].

Наразі актуальним питанням є фінансове облаштування всіх рівнів бюджетної системи та забезпечення їх соціально-економічного розвитку. Особливе значення в дослідженні цього питання належить фінансовій політиці субнаціонального рівня України. Таку політику варто розглядати у напрямку бюджетної, податкової, кредитної та інвестиційної політик регіону.

Попри те, що протягом останніх п'яти років держава намагається сформулювати цілі та завдання субнаціональної фінансової політики, вона все ще має імпульсивний, тактичний та індивідуальний характер. Особливо помітний тактичний характер, оскільки фінансова політика підпорядковується поточним завданням, виконує функції перерозподілу та стабілізації, неповною мірою відповідає стратегічним орієнтирам соціально-економічного розвитку [7, с. 241].

З огляду на це, досліджено сучасний стан фінансової політики Вінницької області. Основу фінансової політики субнаціонального рівня формує бюджетна політика, пов'язана безпосередньо з формуванням, а також виконанням бюджетів усіх рівнів. Основні показники доходів бюджету Вінницького регіону без урахування офіційних трансфертів наведено у *табл. 1*.

Таблиця 1

**Доходи бюджету Вінницької області (без офіційних трансфертів)
у 2014–2018 рр., млн грн**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення (2018/2014)
Податкові надходження	1 103.2	1 162.3	1 754.2	5 497.3	6 702.9	5 599.7
Неподаткові надходження	155.3	323.4	330.5	1227.9	1103.5	948.2
Доходи від операцій з капіталом	1.7	96.8	62.9	82.7	112.7	111.0
Усього	1 260.2	1 582.5	2 147.6	6 807.9	7 919.1	6 658.9

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

З *табл. 1* випливає, що податкові надходження займають лівову частку у дохідній частині бюджету Вінницької області, якщо не враховувати офіційних трансфертів – приблизно 80 %, інші 20 % припадають на неподаткові надходження та доходи від операцій з капіталом. Загалом податкові надходження протягом 5 останніх років займають більшу частину доходів. Так, у 2014 р. цей показник становив 34.3 %, у 2015 р. – 42.6 %, у 2016 р. – 55.6 %, у 2017 р. – 66.6 %, у 2018 р. – 75.6 %. Можна спостерігати збільшення частки податкових надходжень з 2014 р. по 2018 р., що свідчить про поліпшення стану податкової політики області.

Найбільша частка у доходах бюджету Вінницької області належить податку на доходи фізичних осіб, яка у 2018 р. становила 5 137.2 млн грн (48.2 %). Друге місце посідають місцеві податки і збори, частка цього податку в загальних надходженнях у 2018 р. становила 22.4 %, хоча ще в 2013 р. – 7.9 %, у 2014 – 9.1 %, 2015 – 22.4 %, 2016 – 24.8 %.

Два зазначених податкових надходження (податок на доходи фізичних осіб і місцеві податки та збори) становлять 70.6 % від загальних податкових надходжень до місцевих бюджетів. Важливо і те, що за рахунок власних податкових джерел органи місцевої влади Вінницької області можуть фінансувати вагому частку своїх потреб. У цьому випадку і залежність відносно вхідних грошових потоків місцевих бюджетів від резолюції вищих владних органів буде мінімальною.

Неподаткові надходження та доходи від операцій з капіталом не охоплюють таких масштабів, як податкові надходження. Проте упродовж аналізованого періоду відбувається явне їх збільшення. Так, неподаткові надходження з 2014 по 2017 рр. збільшились на 1 072.6 млн грн. Доходи від операцій з капіталом за досліджуваний період зросли, що свідчить про ефективне управління власним капіталом.

Динаміку надходжень офіційних трансфертів від органів державного управління до бюджету Вінницької області протягом останніх шести років представлено у *табл. 2*.

Таблиця 2

**Офіційні трансферти від органів державного управління до бюджету
Вінницької області у 2014-2019 рр., млн грн**

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (план)
Базова дотація	312.3	314.9	262.2	301.2	353.4	400.8
Додаткові дотації	–	–	–	745.5	718.7	642.4
Субвенції	7 018.9	6 951.0	8 302.9	10 785.8	11 596.3	11 116.9
Усього	7 331.2	7 265.9	8 565.1	11 832.5	12 668.4	12 160.1

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

Офіційні трансферти мають найбільшу частку у дохідній частині обласного бюджету. Обсяги офіційних трансфертів, виділених бюджету Вінницької області, в 2018 р. збільшились на 521.9 млн грн відносно 2017 р. та на 411.1 млн грн порівняно з 2014 р., їх частка у доходах місцевих бюджетів Вінницької області в 2014–2019 рр. становила близько 63 %, що свідчить про високий рівень залежності бюджетів від міжбюджетних трансфертів.

Аналіз динаміки надходження офіційних трансфертів у 2014–2019 рр. у Вінницької області демонструє тенденцію до збільшення обсягів базової та додаткових дотацій. Зокрема, у 2018 р. ці показники становили 353.4 млн грн та 718.6 млн грн, що відповідно на 41.1 млн грн та 718.6 млн грн більше, ніж в аналізованому 2014 р.

Обсяги надходження субвенцій не мають чіткої динаміки в досліджуваний період, що пов'язано з особливістю фінансування певних програм. Так, у 2014 р. сума субвенцій становила 7 018.9 млн грн, що на 67.9 млн грн більше, ніж у 2015 р. Проте у 2016–2019 рр. цей показник мав чітку динаміку до збільшення та зріс у 2018 р. на 3 293.3 млн грн порівняно з аналізованим 2016 р.

Динаміку міжбюджетних трансфертів з обласного бюджету у 2014–2019 рр. за районами Вінницької області представлено у *табл. 3*.

Таблиця 3

**Міжбюджетні трансферти з Вінницького обласного бюджету
у 2014–2019 рр., млн грн**

Район	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Барський	79.2	15.9	14.8	31.9	32.6	24.8
Бершадський	86.0	17.7	13.9	32.5	39.8	32.4
Вінницький	71.3	10.3	14.3	38.1	40.7	37.2
Гайсинський	75.1	8.8	6.9	25.1	16.0	13.4
Жмеринський	64.8	15.9	13.8	27.6	25.3	23.2
Ллінецький	58.2	4.5	0.6	12.6	9.0	8.0
Калинівський	76.5	14.4	10.7	39.8	21.8	12.6
Козятинський	74.5	12.8	8.7	27.8	24.8	18.9
Крижопільський	39.9	2.3	1.7	12.3	10.8	7.5
Липовецький	56.2	13.2	8.9	24.1	22.5	14.6
Літинський	64.4	12.7	9.9	27.1	28.4	21.1
Могилів-Подільський	51.0	15.1	13.4	23.7	30.9	27.5
Мурованокуриловецький	41.3	8.9	7.4	19.6	18.5	13.7
Немирівський	66.1	7.2	7.4	23.4	13.6	13.5
Оратівський	38.2	6.0	4.3	14.0	9.0	6.1
Піщанський	27.6	5.0	3.4	6.8	12.3	9.7
Погребищенський	43.6	9.4	6.9	13.7	15.3	10.9
Теплицький	45.4	7.8	5.7	18.0	16.0	13.3
Тиврівський	70.3	10.9	8.5	28.7	15.8	7.5
Томашпільський	46.2	7.8	5.1	14.7	13.7	9.7
Тростянецький	52.5	7.1	4.5	18.4	17.0	10.4
Тулчинський	70.8	15.9	9.8	29.3	29.4	24.4
Хмельницький	72.3	12.3	9.1	27.1	20.5	17.0
Чернівецький	35.3	8.4	7.2	12.6	15.7	14.3
Чечельницький	35.4	8.0	6.2	14.6	18.4	14.8
Шаргородський	10.4	23.3	19.2	45.1	47.2	39.2
Ямпольський	57.4	14.3	11.6	19.5	30.4	26.0

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

Результати аналізу міжбюджетних трансфертів з Вінницького обласного бюджету до бюджетів районів свідчать, що стійкої динаміки до збільшення або зменшення їх суми немає. Загальні суми трансфертів, які передаються на районний рівень, залежать від особливостей фінансування певних програм та проєктів, які розвиваються на певній території.

Місцеві податки й збори посідають вагомe місце у формуванні бюджету Вінницької області, динаміку їх надходжень представлено у *табл. 4*.

Таблиця 4

**Місцеві податки та збори до бюджету Вінницької області,
2014–2019 рр., млн грн**

Надходження	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (план)
Плата за землю	498.8	435.4	627.0	754.2	842.7	896.6
Плата за нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	3.9	15.3	28.8	64.3	98.0	110.6
Єдиний податок	–	438.6	712.4	947.5	1160.0	1281.5
Туристичний збір	0.17	0.21	0.39	0.47	0.64	1.5
Збір за місце для паркування транспортних засобів	0.06	0.053	0.041	0.046	0.045	0.27
Транспортний податок	–	9.3	5.3	8.0	9.5	7.5
Усього	502.9	898.7	1373.9	1774.5	2110.9	2297.9

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

Результати аналізу місцевих податків та зборів свідчать, що найбільшу частку займає плата за землю, яка у 2018 р. на 11.7 % більше, ніж у 2017 р. Вагоме місце серед місцевих податків та зборів посідає плата за нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що є структурним елементом податку на майно. Цей податок у 2018 р. на 33.7 млн грн більше, ніж у 2017 р.

Єдиний податок у 2018 р. також показав тенденцію до збільшення: на 22.4 % порівняно з 2017 р. Так само і у транспортному податку, який у 2018 р. зріс на 1.6 млн грн відносно 2017 р. Демонструють тенденцію до збільшення збори за місця для паркування транспортних засобів та туристичний.

Для ефективного аналізу фінансової політики Вінницької області розглянемо систему видатків, за допомогою яких органи місцевого самоврядування Вінниччини виконують поставлені перед ними функції (табл. 5).

Таблиця 5

**Структура видатків бюджету Вінницької області за функціональною
класифікацією у 2014–2019 рр., млн грн**

Напрямок фінансування	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (план)	Відхилення (2018/2014)
Державне управління	340.5	427.0	519.8	811.2	1 171.4	1 447.5	1 107
Економічна діяльність	12.5	18.1	21.7	22.4	48.0	67.5	55
Охорона навколишнього природного середовища	6.3	15.4	6.9	22.9	16.3	58.6	52.3
Житлово-комунальне господарство	109.1	385.1	283.7	399.9	548.1	774.4	6 65.3
Охорона здоров'я	1 617.8	1 985.2	2 005.2	280.0	2 978.4	3 008.5	1 390.7
Духовний та фізичний розвиток	64.2	82.5	100.9	1 437.9	180.3	214.4	150.2
Освіта	2 595.1	3 121.3	3 282.4	4 820.8	6 008.3	6 896.8	4 301.7
Соціальний захист та соціальне забезпечення	3 121.3	2 792.3	4 720.3	6 258.5	6 413.9	4 500.9	2 393.5
Усього	6 852.9	8 799.8	10 940.3	16 574.6	16 796.7	16 968.6	10 115.7

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

За 2018 р. з бюджету області проведено видатків на 97.5 % від плану на рік з врахуванням змін загальною сумою на 172.4 млн грн (або на 14.1 %) більше, ніж у 2017 р. Вагому частку серед видатків бюджету області за функціональною класифікацією займає соціальний захист та соціальне страхування. Як видно з *табл. 5*, у 2018 р. порівняно з 2014 р. спостерігається збільшення частки вихідних грошових потоків на соціальний захист та соціальне забезпечення на 2 393.5 млн грн. Витрати на соціальний захист та соціальне забезпечення збільшилися за рахунок збільшення обсягу видатків на соціальний захист пенсіонерів.

Крім того, за 2018 р. на фінансування житлово-комунального господарства використано на 4.8 % більше проти аналогічного періоду минулого року, на будівництво – на 40.4 %, на утримання та розвиток автомобільних доріг – у 2.9 раза більше.

За 2018 р. проведено 18 424.1 млн грн видатків загального фонду, що становить 97.8 % плану на рік з урахуванням змін (заплановано 18 836.1 млн грн), проти 2017 р. цей показник збільшився на 2 064.7 млн грн або на 12.6 %.

Кредитну політику у Вінницькій області можна розглядати за: наданням пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям на будівництво та придбання житла; бюджетними позиками суб'єктам господарювання; довгостроковими кредитами індивідуальним забудовникам (*табл. 6*).

Таблиця 6

Надання кредитів з обласного бюджету у 2014-2019 рр., млн грн

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019 (план)
Пільгові довгострокові кредити молодим сім'ям на будівництво та придбання житла	–	–	–	1.3	1.4	2.0
Бюджетні позички суб'єктам господарювання	0.8	6.2	6.7	17.4	14.8	8.1
Довгострокові кредити індивідуальним забудовникам житла	6.4	4.3	10.3	10.1	10.1	13.7

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

Як випливає з *табл. 6*, у 2018 р. молодим сім'ям на будівництво та придбання житла видано пільгових довгострокових кредитів на 115.1 тис. грн більше, ніж у попередньому році, проте бюджетних позичок суб'єктам господарювання – суттєво менше, а довгострокових кредитів індивідуальним забудовникам житла – лише на 14.3 тис. грн менше, ніж в аналізованому 2017 р.

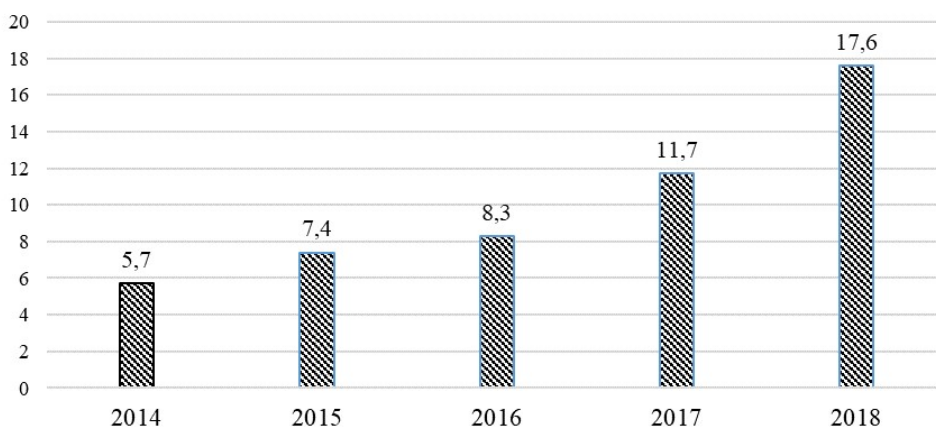
Варто звернути увагу, що у 2018 р. повернуто коштів по пільгових довгострокових кредитах молодим сім'ям на будівництво та придбання житла у розмірі 0.5 млн грн, бюджетних позичок від суб'єктів господарювання – 4.9 млн грн та довгострокових кредитів від індивідуальних забудовників житла – 5.4 млн грн.

Вінницький регіон є одним з найбільш інвестиційно привабливих, так як має чималий промисловий, сільськогосподарський, а також

науковий потенціал, розвинену транспортну інфраструктуру, зручне географічне розміщення відносно ринків нашої держави, країн ЄС та СНД.

На інвестиційному ринку Вінниччини вагому частку посідають інвестиції в основний капітал, а саме інвестиційні проекти, які безпосередньо поєднані з реконструкцією й осучасненням, технічним переформатуванням працюючих підприємств, купівлею обладнання, новітніх технологій тощо.

Загалом, протягом останніх років у Вінницькому регіоні простежуються стратегічні тенденції щодо нарощення обсягів інвестицій в основний капітал (рис. 1).

Рис. 1. Динаміка залучення капітальних інвестицій у Вінницькій області у 2014–2018 рр., млн грн

Джерело: побудовано авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

З рис. 1 видно, що у 2018 р. суб'єктами господарювання всіх форм власності освоєно 63 % більше фінансових інвестицій в основний капітал з усіх джерел порівняно з 2014 р.

Розглядаючи склад інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності (табл. 7), можна відзначити, що більша частина інвестицій спрямована у сільське господарство та промисловість.

Дані табл. 7 доводять, що у 2016–2018 рр. у Вінницькому регіоні простежується збільшення інвестицій у сільське господарство і промисловість, інформацію і телекомунікації, транспорт, державне управління, а зменшення – у тимчасове розміщування й організацію харчування.

В основний капітал промисловості регіону у 2018 р. залучено на 42 % інвестицій більше проти 2016 р., більша частина з них спрямована у виробництво продуктів харчування. Це засвідчує, що більшість суб'єктів харчової промисловості регіону постійно працюють за новими виробничими технологіями, спрямовуючи свої зусилля на оптимізацію економічних взаємовідносин з сільгоспвиробниками, диверсифікацію асортименту продовольчих товарів та примноження експортного потенціалу.

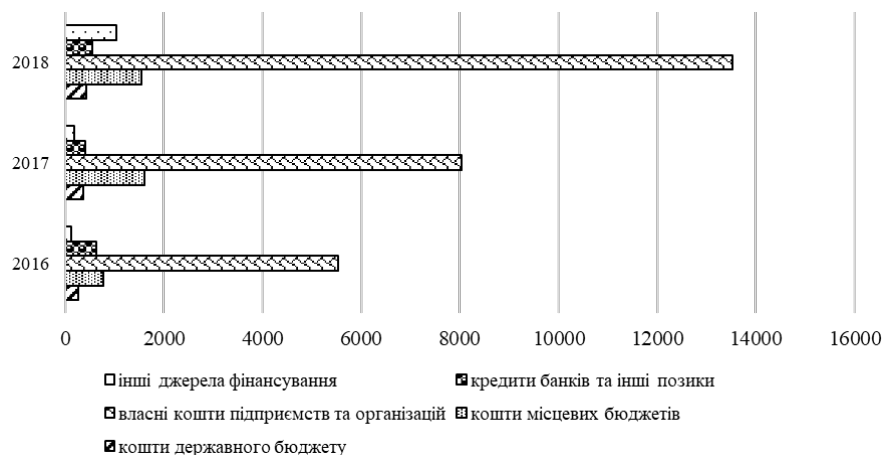
**Капітальні інвестиції Вінницької області
за видами економічної діяльності у 2016-2018 рр., млн грн**

Вид діяльності	2016	2017	2018	Відхилення (2018/2016)
Сільське, лісове та рибне господарства	337.1	4 627.6	4 803.4	1 432.6
Промисловість	1 875.3	2 485.0	7 700.1	5 824.8
Будівництво	1 048.2	1 351.4	1 703.4	221.2
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	269.0	550.4	396.7	127.6
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	182.8	370.8	438.2	255.4
Тимчасове розміщення й організація харчування	16.1	10.4	225.8	209.7
Інформація та телекомунікації	47.7	54.3	92.6	44.9
Фінансова та страхова діяльність	9.9	12.0	14.7	4.8
Операції з нерухомим майном	153.2	157.1	226.7	73.5
Професійна, наукова та технічна діяльність	174.0	155.1	203.7	29.7
Державне управління та оборона; обов'язкове соціальне страхування	825.6	1 206.2	1 361.7	536.1
Освіта	124.4	114.0	141.2	16.8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	153.5	578.5	446.5	293.0
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	18.6	22.8	21.6	3.0

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації

Суттєві приватні інвестиції спрямовуються у сільське господарство. Також спостерігається щорічне зростання інвестицій у державне управління. Не менш важливим є збільшення кількості інвестицій у галузь освіти.

Інвестиційна діяльність у Вінницькій області фінансується з різних джерел (рис. 2).

Рис. 2. Основні джерела фінансування інвестиційної діяльності у Вінницькій області у 2016–2018 рр., млн грн

Джерело: складено авторами за даними Департаменту фінансів Вінницької обласної державної адміністрації.

Як засвідчують дані рис. 2, найвагомим джерелом фінансування є власні фінансові ресурси суб'єктів господарювання. Зазначений факт є позитивним, з огляду на те, що на практиці кредит майже перестав виконувати інвестиційну роль у провідних галузях промисловості та для більшості суб'єктів господарювання.

У 2016–2018 рр. впроваджено 40 інвестиційних проєктів у промисловості та суміжних галузях, це сприяло створенню понад 1 150 нових робочих місць. У регіоні сприятлива атмосфера щодо впровадження 54 довготермінових інвестиційних проєктів у промисловості та суміжних галузях.

Інвестиційний потенціал Вінниччини високо оцінили партнери з 50 країн світу, інвестувавши свої кошти в створення на території області майже 400 потужних підприємств з високими стандартами виробництва та соціальної відповідальності. Щорічно кількість підприємств з іноземними інвестиціями невідмінно зростає, забезпечуючи підвищення рівня добробуту населення Вінницької області.

Загалом, обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в економіку області станом на 1 січня 2018 р., склав 203.4 млн дол. США. Основна частина інвестицій (80.7 % загального обсягу акціонерного капіталу) надійшла з країн ЄС – 164.1 млн дол. США, з інших країн світу – 39.3 млн дол. США (19.3 %).

Регіональна фінансова політика є складовою економічної політики держави, яка представлена бюджетною, податковою, кредитною та інвестиційною політиками. Дослідження практики формування доходів місцевих бюджетів показало, що основним джерелом, за рахунок якого відбувається наповнення місцевих бюджетів, є податкові надходження та офіційні трансферти. Місцеві податки і збори також мають велике значення у наповненні бюджету Вінниччини, найбільшу частку серед них становлять плата за землю та єдиний податок.

Якщо аналізувати видаткову частину бюджету Вінницької області за 2016–2018 рр., то за функціональною класифікацією найбільше видатків спрямовано на освіту та соціальний захист – 25 % та 17 % відповідно. Найменше коштів витрачено на охорону навколишнього середовища та духовний і фізичний розвиток – 1 та 2 % відповідно.

За підсумками дослідження інвестиційної політики регіону виявлено, що незначний рівень інвестування Вінницької області за наявності потужного інвестиційного потенціалу потребує уваги як до збільшення наявних у регіоні, так і до залучення нових прямих іноземних інвестицій і супроводу інвесторів. Варто систематизувати роботу у цій сфері, творчо поставитися до організації та реалізації маркетингових заходів. Головними вектором діяльності повинні стати формування маркетинг-планів, покращання якості продукції, збільшення діапазону участі в маркетингових заходах для регіону, створення його позитивного іміджу. Потребує оновлення, а також актуалізації інформація

як на субнаціональному інвестиційному порталі, так і на інтерактивній інвестиційній карті України. Представники органів місцевого самоврядування вважають, що вирішення проблем в інвестиційній сфері в інституційному плані можливе завдяки створенню місцевої агенції регіонального розвитку із функцією залучення та супроводу інвесторів.

Висновки. Фінансова політика на субнаціональному рівні ще не є ідеальною, але реформа адміністративно-територіального устрою сприятиме її переформатуванню. Дедалі більшої актуальності набуває пошук нових напрямів розвитку фінансової політики субнаціонального рівня. Стратегічними завданнями такої фінансової політики наразі мають стати максимальне фінансове облаштування регіону, скоординованість бюджетної та податкової політики на національному та субнаціональному рівнях. Сприятливим для фінансового розвитку регіону є використання грошових ресурсів Державного фонду регіонального розвитку, прийняття бюджету участі, а також впровадження довгострокового фінансового планування на субнаціональному рівні.

Перспективами подальших розвідок у зазначеному напрямку будуть дослідження розвитку фінансової політики з урахуванням нового адміністративно-територіального поділу, а також впливу пандемії COVID-19 на фінансове забезпечення у частині його достатності на субнаціональному рівні держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Малишко В. В., Пучко А. О. Фінансова політика України на сучасному етапі. *Траектория науки*. 2017. № 1. Т. 3. С. 41-48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/trna_2017_3_1_6.
2. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 440 с.
3. Чугунов І., Пасічний М. Фінансова політика України в умовах глобалізації економіки. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2016. № 5. С. 5-18.
4. Курило О. В. Фінансова політика України в умовах євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 19. С. 1085-1088.
5. Мазаракі А., Волосович С. Домінанти інституційної модернізації фінансової системи України. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2016. № 1. С. 5-23.
6. Задворних С. С. Удосконалення фінансової політики України щодо детінізації фінансових потоків шляхом створення Громадського бюро. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 4. С. 716–721. URL: <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/148.pdf>.
7. Возняк Г. В. Бюджетна політика розвитку регіонів України в умовах фінансової децентралізації: концептуальні підходи до формування. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2017. Вип. 1(49). Т.1. С. 237-243. Серія "Економіка".

8. Долозіна І. Л. Механізми протидії податково-бюджетними дисбалансами в розвитку субнаціональної ланки публічних фінансів України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 36. Ч. 2. С. 169-172.
9. Павелко А. В., Чугунов І. Я. Бюджетна політика економічного розвитку. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2015. № 2. С. 64-73.
10. Чугунов І. Я., Макогон В. Д. Бюджетна стратегія в умовах економічних перетворень. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. № 5. С. 5-18.
11. Нікітішин А. О. Податкова політика в умовах економічних перетворень: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 480 с.
12. Міщенко В. І., Льон І. М. Роль монетарного регулювання у стимулюванні економічного розвитку. *Фінанси України*. 2017. № 4. С. 75-93.
13. Лагутін В. Економічна політика держави та ефекти її реалізації. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 4. С. 5-20.
14. Левітас Тоні, Джикіч Ясміна. Реформа врядування на субнаціональному рівні та фінанси органів місцевого самоврядування в Україні: 2014-2018. Київ: SKL International/SIDA, 2019. 51 с.

Стаття надійшла до редакції 02.06.2020.

Zamkova N., Hnydiuk I. Financial policy of the subnational level.

Background. *The maximum consideration of region's needs is increased under the European integration context, the administrative model change to the center-region relationship, as well as under the globalization processes influence. Therefore, given the fact that the rate of socio-economic development of the state and the regions depends on the effectiveness of the financial policy, in particular, it is possible to conclude that it is necessary to study the financial policy at the subnational level.*

The aim of the article is to study the current state of financial policy at the subnational level.

Materials and methods. *The methods of generalization, comparison, statistical, analysis and synthesis are used in our study. The information base of the research is formed by scientific achievements of Ukrainian scientists and practitioners, statistical materials and Internet sources.*

Results. *The current state of financial policy formation and development of the subnational level is investigated on Vinnytsia region example.*

Vinnytsia region fiscal policy analysis shows that there are different sources of filling the budget of the region, using which, local governments have the opportunity to perform their assigned functions of development of local communities. Research into the practice of local budget revenue generation has shown that tax revenues and official transfers are the main source of local budget replenishment.

Credit policy in the Vinnytsia region is considered in the context of providing preferential long-term loans to young families for construction and purchase of housing, budget loans to business entities, long-term loans to individuals.

Investigation of the region's investment policy shows the low level of investment in the region with significant investment potential and requires attention both to the existing ones in the region, as well as to attracting new foreign direct investments and support of investors.

Conclusion. *Today the issue of finding new directions for subnational level of financial policy development is becoming increasingly relevant. In our opinion, the strategic objectives of such financial policy should be the maximum financial arrangement of the region, the coordination of fiscal and tax policies at national and subnational levels.*

Keywords: financial policy, subnational level, tax policy, budgetary policy, investment policy, income, expenditures.

1. Malyshko, V. V., & Puchko, A. O. (2017). Finansova polityka Ukrainy na suchasnomu etapi [Financial Policy of Ukraine at the Present Stage]. *Traektoriya nauky – Path of Science, 1*. (Vol. 3), 41-48. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/trna_2017_3_1_6 [in Ukrainian].
2. Pasichnyj, M. D. (2019). Finansova polityka derzhavy [Financial Policy of the State]. Kyiv: *Kyiv National University of Trade and Economics* [in Ukrainian].
3. Chugunov, I., & Pasichnyj, M. (2016). Finansova polityka Ukrainy v umovah globalizacii ekonomiky [Financial Policy of Ukraine in the Conditions of Economic Globalization]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu – Herald of Kyiv National University of Trade and Economics, 5*, 5-18 [in Ukrainian].
4. Kurylo, O. V. (2018). Finansova polityka Ukrainy v umovah jevrointegracijnyh procesiv [Financial Policy of Ukraine in the Conditions of European Integration Processes]. *Naukovyj visnyk Mukachivs'kogo derzhavnogo universytetu. Ekonomika i suspil'stvo – Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Economy and Society* (Vol. 19). 1085-1088 [in Ukrainian].
5. Mazaraki, A., & Volosovych, C. (2016). Dominanty instyucijnoi modernizacii finansovoi systemy Ukrainy [Dominants of Institutional Modernization of the Financial System of Ukraine]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu – Herald of Kyiv National University of Trade and Economics, 1*, 5-23 [in Ukrainian].
6. Zadornyh, S. S. (2015). Udoshkonalennja finansovoi polityky Ukrainy shhodo detinizacii finansovyh potokiv shljahom stvorennja Gromads'kogo bjuro [Improving of Ukraine's Financial Policy to Unshadowing of Financial Flows by Establishing the Public Bureau]. *Global'ni ta nacional'ni problemy ekonomiky – Global and National Problems of Economy. Is. 4*. 716-721. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/3-2015/148.pdf> [in Ukrainian].
7. Voznjak, G. V. (2017). Bjudzhetna polityka rozvytku regioniv Ukrainy v umovah finansovoi decentralizacii: konceptual'ni pidhody do formuvannja [Budget Policy of Regions Development of Ukraine in the Conditions of Financial Decentralization: Conceptual Approaches to Formation]. *Naukovyj visnyk Uzhgorods'kogo universytetu – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Is. 1(49)*. (Vol.1). 237-243 [in Ukrainian].
8. Dolozina, I. L. (2018). Mehanizmy protydii podatkovu-bjuzhjetnymy dysbalansamy v rozvytku subnacional'noi lanky publicynyh finansiv Ukrainy [Mechanisms for counteracting tax and budget imbalances in the development of the subnational link of public finances of Ukraine]. *Prychornomors'ki ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies, 36*. P. 2. 169-172 [in Ukrainian].
9. Pavelko, A. V., & Chugunov, I. Ja. (2015). Bjudzhetna polityka ekonomichnogo rozvytku [Budget policy of economic development]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu – Herald of Kyiv National University of Trade and Economics, 2*, 64-73 [in Ukrainian].
10. Chugunov, I. Ja., & Makogon, V. D. (2018). Bjudzhetna strategija v umovah ekonomichnyh peretvoren' [Budget strategy in the conditions of economic transformations]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu – Herald of Kyiv National University of Trade and Economics, 5*, 5-18 [in Ukrainian].
11. Nikitishyn, A. O. (2019). Podatkova polityka v umovah ekonomichnyh peretvoren' [Tax policy in the context of economic transformation]. Kyiv: *Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t* [in Ukrainian].
12. Mishhenko, V. I., & L'on, I. M. (2017). Rol' monetarnogo reguljuvannja u stymuljuvanni ekonomichnogo rozvytku [The role of monetary regulation in stimulating economic development]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine, 4*, 75-93 [in Ukrainian].
13. Lagutin, V. (2017). Ekonomichna polityka derzhavy ta efekty i'i realizacii [Economic policy of the state and the effects of its implementation]. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torgovel'no-ekonomichnogo universytetu – Herald of Kyiv National University of Trade and Economics, 4*, 5-20 [in Ukrainian].
14. Levitas, Toni, & Dzhykich, Jasmyna (2019). *Reforma vrvaduvannja na subnacional'nomu rivni ta finansy organiv misceвого samovrvaduvannja v Ukraini: 2014-2018* [Governance reform on the subnational level and local government finances in Ukraine: 2014-2018]. Kyiv: SKL International/SIDA [in Ukrainian].